Министерство образования Республики Беларусь
Учреждение образования
«Мозырский государственный педагогический университет
имени И. П. Шамякина»

ОТ ИДЕИ – К ИННОВАЦИИ

Материалы XXII Республиканской
студенческой научно-практической конференции

Мозырь, 23 апреля 2015 г.

В двух частях

Часть 2

Репозиторий БарГУ

Мозырь
МГПУ им. И. П. Шамякина
2015

УДК 001
ББК 72
О-80

Редакционная коллегия:
И. Н. Кралевич (отв. ред.),
А. В. Юденкова, А. Н. Асташова,
Е. Е. Барсук, Т. В. Карпинская,
Е. С. Астрейко, С. М. Мижуй,
Т. Н. Талецкая, В. А. Черенко

Печатается согласно плану научных и научно-практических мероприятий, планируемых к проведению в УО МГПУ им. И. П. Шамякина в 2015 году, и приказу по университету № 356 от 31.03.2015

От идеи – к инновации : материалы XXII Респ. студ. науч.-практ. конф.,
О-80 Мозырь, 23 апр. 2015 г. В 2 ч. Ч. 2 / УО МГПУ им. И. П. Шамякина ; редкол.: И. Н. Кралевич (отв. ред.) [и др.]. – Мозырь, 2015. – 310 с.
ISBN 978-985-477-549-4.

В настоящем сборнике опубликованы тезисы докладов XXII Республиканской студенческой научно-практической конференции «От идеи – к инновации», посвященные актуальным проблемам естественных, технических, гуманитарных наук и методики их преподавания.

Сборник адресуется студентам, магистрантам, аспирантам, учителям школ и преподавателям вузов.

Материалы публикуются в авторской редакции.

УДК 001
ББК 72

ISBN 978-985-477-549-4 (ч. 2)
ISBN 978-985-477-547-0.

© УО МГПУ им. И. П. Шамякина, 2015

Репозиторий БарГУ

Неўмяржыцкая С.І. *(УА МДПУ імя І.П. Шамякіна, г. Мазыр)* АЛІТЭРАЦЫЙНЫЯ ПАЎТОРЫ З УДЗЕЛАМ ІНДЫВІДУАЛЬНА-АЎТАРСКІХ НЕАЛАГІЗМАЎ………………………………………………………………… 98
Потоцкая Т.С. *(УО МГПУ им. И.П. Шамякина, г. Мозырь)* «НЕСВОЕВРЕМЕННЫЕ МЫСЛИ» МАКСИМА ГОРЬКОГО: ПРОБЛЕМАТИКА И ИДЕЙНАЯ НАПРАВЛЕННОСТЬ КНИГИ………………………………… 99
Пятроўская Т.М. *(УА ГДУ імя Ф. Скарыны, г. Гомель)* “PICTURE BOOKS” ЯК ФАРМАТ СУЧАСНАЙ ЛІТАРАТУРЫ ДЛЯ ДАШКОЛЬНІКАЎ………………... 100
Сілінец В.М. *(УА МДПУ імя І. П. Шамякіна, г. Мазыр)* АСАБЛІВАСЦІ ЎЖЫВАННЯ СІНОНІМАЎ-ДЗЕЯСЛОВАЎ У МОВЕ РАМАНА І. МЕЛЕЖА “ЛЮДЗІ НА БАЛОЦЕ”………………………………………………………………… 101
Стельникович Т.С. *(УО МГПУ им. И.П.Шамякина, г. Мозырь)* БЛОКАДНЫЙ ЛЕНИНГРАД В ПОЭЗИИ XX ВЕКА…………………………………………… 102
Сугак К.В. *(УА МДПУ імя І.П. Шамякіна, г. Мазыр)* АСАБЛІВАСЦІ АЙКАНІМІІ КАЛІНКАВІЦКАГА РАЁНА ГОМЕЛЬСКАЙ ВОБЛАСЦІ………………………. 103
Труш А.М. *(УА БарДУ, г. Баранавічы)* БЕЗАСАБОВА-ПРЭДЫКАТЫЎНЫЯ СЛОВЫ СА ЗНАЧЭННЕМ СУБ'ЕКТЫЎНАЙ АЦЭНКІ Ў МОВЕ ТВОРАЎ І. НАВУМЕНКІ………………………………………………………………… 104
Хацько А.А. *(УА МДПУ імя І.П. Шамякіна, г. Мазыр)* АСАБЛІВАСЦІ АЙКАНІМІІ БАБРУЙСКАГА РАЁНА МАГІЛЁЎСКАЙ ВОБЛАСЦІ……………… 105
Чадзюк Ю.А. *(УА МДПУ імя І.П. Шамякіна, г. Мазыр)* МЕТАФАРЫ Ў МОВЕ РАМАНА А. ПУШКІНА “ЯЎГЕНІЙ АНЕГІН” І ЯГО ПЕРАКЛАДЗЕ НА БЕЛАРУСКУЮ МОВУ………………………………………………………… 106
Чарыева О. *(УО МГПУ им. И.П. Шамякина, г.Мозырь)* ЛИРИЧЕСКИЕ ОТСТУПЛЕНИЯ В РОМАНЕ А.С. ПУШКИНА «ЕВГЕНИЙ ОНЕГИН»……………………………………………………………………….. 107
Шаўчэнка Я.М. *(УА МДПУ імя І.П. Шамякіна, г. Мазыр)* ФУНКЦЫЯНАВАННЕ КАЛАРОНІМА *РЫЖЫ (ГНЯДЫ (ГНЕДЫ), РУДЫ)* Ў ТЭКСЦЕ ТРЫЛОГІІ ВОЛЬГІ ІПАТАВАЙ “ГАСПАДАРЫ ВЯЛІКАГА КНЯСТВА”……………………. 108
Шпак Е.В. *(УО МГПУ им. И.П. Шамякина, г. Мозырь)* К ПРОБЛЕМЕ ЛЕКСИКИ ОГРАНИЧЕННОГО УПОТРЕБЛЕНИЯ В ДРАМЕ А.С. ПУШКИНА «БОРИС ГОДУНОВ»………………………………………………………………………… 109

8. ИСТОРИЯ И МЕТОДИКА ПРЕПОДАВАНИЯ ИСТОРИИ

Альховик Ю. А. *(УО МГПУ им. И. П. Шамякина, г. Мозырь)* ЛУИ НИКОЛЯ ДАВУ: КЛЮЧЕВЫЕ АСПЕКТЫ ВОЕННОЙ БИОГРАФИИ……………………….. 110
Артюшко Н.А. *(УО МГПУ им. И. П. Шамякина, г. Мозырь)* ПРОБЛЕМА ТЕОДИЦЕИ В ТРУДАХ МАКСА ВЕБЕРА……………………………………... 111
Атдаева О. *(УО МГПУ им. И. П. Шамякина, г. Мозырь)* ЖЕНСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ КОСТЮМ В ТУРКМЕНИСТАНЕ……………………………... 112
Болтунова Т.Г. *(УО ГГУ им. Ф. Скорины, г. Гомель)* ТЕМА ВОЙНЫ В БЕЛОРУССКОЙ ЖИВОПИСИ ПЕРВОГО ПОСЛЕВОЕННОГО ДЕСЯТИЛЕТИЯ 113
Боханко А.Н. *(УО МГПУ им. И.П. Шамякина, г. Мозырь)* ИСТОЧНИКИ ПО ИСТОРИИ КОЛЛЕКТИВИЗАЦИИ В БЕЛАРУСИ В 20-30 гг. XX ВЕКА…………. 114
Буракова И.В. *(УО МГПУ им. И.П. Шамякина, г. Мозырь)* ЗАГАДКА «ГРЕЧЕСКОГО ЧУДА»………………………………………………………………… 115
Бутковская Л.А. *(УО МГПУ им. И.П. Шамякина, г. Мозырь)* ЗНАЧЕНИЕ ПЕРВОГО РУССКОГО КРУГОСВЕТНОГО ПЛАВАНИЯ В ИСТОРИИ РОССИИ……………………………………………………………………………… 116

Репозиторий БарГУ

Чорнаўшчына, Зеляночы, Красная Ніва (22,2%). Састаўныя назвы, іх асновы характарызуюць памер паселішчаў. Для выражэння такой прыметы выкарыстаны прыметнікі *вялікі*, *малы: Вялікія Аўцюкі, Малыя Аўцюкі, Вялікія Ліцвінавічы, Малыя Ліцвінавічы* (22,2%). Прадуктыўным з᾿яўляецца спосаб утварэння састаўных айконімаў, азначальнымі кампанентамі ў якіх ужываюцца прыметнікі, утвораныя ад назваў бліжэйшых вѐсак. Яны ўдакладняюць субстантыўныя кампаненты, што ў тапаніміі гэтага рэгіѐна даволі распаўсюджаныя (тыпу Буда, Рудня, Слабада і інш. у розных варыяцыях): *Антонаўская Рудня, Гарбавіцкая Рудня, Чырвоная Слабодка* (33,3%).

Літаратура

1. Жучкевич, В.А. Краткий топонимический словарь Белоруссии / В.А. Жучкевич. – Минск : Изд. БГУ, 1974. – 448 с.

2. Памяць: гіст.-дакум. хроніка Калінкавіцкага раѐна / рэд.-укл. В.Р. Феранц. – Мінск : Ураджай, 1999. – 798 с.

БЕЗАСАБОВА-ПРЭДЫКАТЫЎНЫЯ СЛОВЫ СА ЗНАЧЭННЕМ СУБ'ЕКТЫЎНАЙ АЦЭНКІ Ў МОВЕ ТВОРАЎ І. НАВУМЕНКІ

Труш А.М. *(УА БарДУ, г. Баранавічы)*
Навуковы кіраўнік – *А.В. Солахаў, канд. філал. навук, дацэнт*

Катэгорыя суб᾿ектыўнай ацэнкі – гэта семантыка-граматычная катэгорыя, якая ад імя апавядальніка выражае суб᾿ектыўную ацэнку прадмета, прыметы прадмета або прыметы дзеяння, стану і ўносіць у семантыку слова дадатковыя эмацыйна-экспрэсіўныя адценні значэння ласкальнасці, спачування, памяншальнасці, павелічальнасці, грэблівасці, прыніжэння і г. д.

З ліку слоў суб᾿ектыўнай ацэнкі ў мове твораў Івана Навуменкі зафіксаваны безасабова-прэдыкатыўныя словы (БПС) з суфіксам ***-ават-***, які ў агульным плане выражае непаўнату названага ўтваральнай асновай стану. Гэта значэнне канкрэтызуецца ўтваральнай асновай і кантэкстам.

Суфікс ***-ават-*** паказвае:

а) на непаўнату колькасці чаго-небудзь, як у БПС *малавата*: *Так, радні многа**,** а карысці з яе Васю **малавата*** [1, с. 19]; *Кніг **малавата*** [1, с. 385];

б) на непаўнату плошчы (*цеснавата*): *Двум мядзведзям, брат, у адной бярлозе **цеснавата*** [2, с. 91]. БПС *цеснавата* адначасова паказвае і на цеснату ў маленькім памяшканні і на вялікую колькасць людзей, якія жывуць у гэтым памяшканні;

в) на непаўнату аддаленасці ў прасторы: *Пры Бабінавіцкай станцыі па абодва бакі чыгункі ѐсць пасѐлкі, але да самога сяла **далекавата**, да яго трэба дабірацца ляжнѐўкай, пад якой ляжыць труба…* [1, с. 189]. У дадзеным выпадку суфікс ***-ават-*** удакладняе, што сяло знаходзіцца

Рэпазіторый БарДУ

недалѐка і не блізка ад станцыі, г. зн. паказвае на сярэднюю аддаленасць нейкага аб᾿екта або суб᾿екта;

г) на значэнне адмоўнага ўнутранага стану чалавека (*ніякавата, сумнавата, страшнавата*): *Васю трохі* ***ніякавата*** *перад Ксюхай* [1, с. 17]; *Васю* ***сумнавата*** [1, с. 223]; *З раніцы яму [Васілю] заўсѐды* ***страшнавата*** [1, с. 341]. У дадзеных выпадках суфікс -***ават***- таксама выкарыстоўваецца, каб паказаць лѐгкі страх, сум.

д) стану прыроды: *Лета на спад ідзе,* ***халаднавата*** *ноччу* [3, с. 86]. БПС *халаднавата* паказвае нам на адсутнасць марозу на вуліцы і на адсутнасць цѐплага надвор᾿я.

Такім чынам, Іван Навуменка ў мове сваіх твораў выкарыстоўвае БПС з суб᾿ектыўнай ацэнкай, якая выражаецца з дапамогай суфікса ***-ават-***. Гэты словаўтваральны сродак выражае непаўнату названага ўтваральнай асновай стану, значэнне якога канкрэтызуецца ўтваральнай асновай і кантэкстам.

Літаратура

1. Навуменка, І.Я. Дзяцінства. Падлетак. Юнацтва: аповесці: для сярэдн. і ст. узросту / І. Навуменка; прадм. Л. Піскун. – Мінск : Маст. літ., 2008. – 622 с.
2. Навуменка, І. Водгулле далѐкіх вѐснаў: апавяданні, аповесці / І. Навуменка. – Мінск : Маст. літ., 1989. – 454 с.
3. Навуменка, І.Я. Вецер у соснах : раман: для ст. шк. узросту / Іван Навуменка. – Мінск : Юнацтва, 1993. – 319 с.

АСАБЛІВАСЦІ АЙКАНІМІІ БАБРУЙСКАГА РАЁНА МАГІЛЁЎСКАЙ ВОБЛАСЦІ

Хацько А.А. *(УА МДПУ імя І.П. Шамякіна, г. Мазыр)*
Навуковы кіраўнік – *В.В. Шур, д-р філал. навук, прафесар*

Айканімія Бабруйшчыны часткова засведчана і часткова растлумачана ў працах Я. Адамовіча, М. Бірылы, В. Жучкевіча, В. Лемцюговай, Л. Лыча, Я. Рапановіча, А. Рогалева, В. Рагаўцова, Г. Рылюка, В. Шура, І. Яшкіна і інш. Усіх аконімаў у Бабруйскім раѐне 225. У сваѐй працы мы прааналізавалі 50 назваў.

Паводле лексіка-семантычнай характарыстыкі асноў гэтыя адзінкі падзяляюцца на: 1) айконімы ***адапелятыўнага*** паходжання (70,2%); 2) айконімы ***адантрапанімнага*** паходжання (28,6%); 3) айконімы ***адгідранімнага*** паходжання (2,2%).

У айканіміі Бабруйшчыны найбольш прадуктыўнымі і рэгулярнымі з᾿яўляюцца наступныя тапафарманты: **-аўк-, -оўк-, -еўк-, -іўк-** (13,8%): *Іванаўка*; **-ава-, -ова-, -ева-, -іва-** (11,8%): *Сычкава*; **-ічы-** (9,7%): *Атрашковічы*; **-ін-, -ын-** (6,1%): *Бабіна*; **-шчына** (4,6%): *Бібкаўшчына*; **-je**

Рэпазіторый БарДУ